

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Casparis Ziegleri De Episcopis eorumq[ue] juribus,
privilegiis, & vivendi ratione, Liber Commentarius**

Ziegler, Kaspar

Norimbergæ, 1686

XVIII. A saltationibus & choreis procul esse debere Eiscopum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61543](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61543)

congressus evitent, nec quolibet modo cooperentur, in quibus aliqua sanguinis effusio, aut tumor saltem aliquis in metu est, tantum abest, ut discernere talia certamina sine labe atque dedecore, aut salvâ etiam conscientia liceat.

VII. Clericos verò etiam ipsos aliquando duello concertasse dubitare nos non sinit titulus in Decretalibus, cujus supra feci mentionem. Multis verbis laudat Petrus Abbas Cluniacensis *lib. 1. de mirac. c. 8.* monachum sui monasterii Gerardum. Sed profecto non animadvertit, multum de laudibus decedere, dum refert Petrus, promptum se eum exhibuisse, vel duello causam suam probaturum. Et quæ enim laus tribui poterit illi, qui personam, quam sustinet, exuit, & pro militia cœlesti, cui se mancipavit, secularem & sanguinolentam elegit sibi nec decentem, nec permissam. Monachus plangentis habet officium, ut mundum lugeat & Domini pavidus præstoletur adventum *c. monachus 16. q. 1.* Nec ergo mundi hujus gloriam & falsam virtutis umbram sectari debet. Sic & Clerici à vulgari vitâ seclusi à mundi voluptatibus se abstineant, à secularibus negociis alieni sint, & doctrinæ lectionibus, psalmis, hymnis, canticis, exercitio jugiter incumbant. *c. his igitur dist. 23.* Tales qui sunt, quomodo illis monomachia convenire poterunt? quæ temporalibus negociis tuendis instituuntur, & à Christiana fide averrissimæ sunt. Optimè hæc applicari poterit objurgatio & reprehensio Coelestini III. Pontificis Rom. quâ in Episcopum Belluacensem supra *cap. 14.* memoratum cum indignatione invehitur apud Baronium *ad ann. 1196. n. 3.* quod expeditioni bellicæ adfuerit ipse. *Sinistrè,* inquit, *licet advenerit, nec mirum. Cunctorum enim meretur odium, qui omnium se in communem approbat inimicum. Præsentem namq. pacificum exuens, militem bellicosum induisti, clypeum pro insulâ, gladium pro stolâ, loriam pro albâ, galeam pro mitrâ, lanceam pro baculo pastorali ordinem rerum & seriem pervertens temerarius bajulasti.* Sed enim eo seculo non in bellistantum expeditionibus, sed etiam in monomachiis promptas fuisse Episcoporum manus colligere licet ex Alexandri III. *epist. 19.* quam scripsit ad Upsaliensem Archiepiscopum & universos suffraganeos ejus, tam in Sueciâ, quàm in Gothiâ constitutos.

CAP. XVIII.

Asaltationibus & choreis procul esse debere Episcopum.

I.

Nulla quidem inter leges & canones Episcopis præscriptos invenitur prohibitio, verbis disertis concepta, quâ illis interdictus sit saltationum

p 3

num

nam ulus ; idque factum ideò crediderim , quod nemo tùm ex isto ordine extiterit, qui coërcendus propter talem levitatem esset. Atque hoc confirmatur ex eo, quod de presbyteris & clericis inferioribus in Concilio Agathensi *can. 39.* statutum legitur : *Presbyteri, diacones, subdiacones, vel deinceps, quibus ducendi Uxores licentia non est, etiam alienarum nuptiarum evitent convivium, nec his cœtibus admisceantur, ubi amatoriam cantantur, & turpia, aut obscœni motus corporum choreis & saltationibus efferuntur, ne auditus & obcutus sacris mysteriis deputati turpium spectaculorum atq; verborum contagione polluantur.* Cui accedit, quod supra *cap. 16.* ex Concilii Laodicensi *can. 54.* adduximus, oportuisse sacerdotes & clericos omnes in nuptiis aut conviviis, antequam thymelici ingrederentur, surgere & discedere.

II. Adeundem modum in capitulis Walterii Episcopi Aurelianensis decretum legitur *c. 17.* Ut quando *ad conventum*, quod ipsi consortia appellant, veniunt, (sc. presbyteri & reliqui ordinis Clerici) religiosè equitent, juniores prioribus fratribus debitum honorem impendant ; si quando autem in cujuslibet anniversario ad prandium presbyteri invitantur, cum omni pudicitia & sobrietate à procaci loquacitate & rusticis cantilenis caveant, nec saltatrices in modum filia Herodiadis coram se turpes facere ludos permittant, sed in unum convenientes, sicut reliquos cibi & potus ministros, ita Lectorem sanctæ adificationis constituent, quatenus sacerdotalem reverentiam laudabili maturitate exhibeant, & in eorum sanctis moribus honorificetur DEUS per Jesum Christum. De presbyteris talia cum statuta fuerint, numquid putabimus diversum obtinuisse inter Episcopos ? quos utique exemplaria esse oportet veræ sanctitatis & honestatis, quibusque adeò evitare incumbit ea omnia, quibus aliqua saltem species levitatis & vanitatis mundanæ adhæret.

III. Imò verò Christianis omnibus turpes visæ fuerunt olim choreæ & saltationes. Idque dilci potest ex *can. 53.* Concilii Laodicensi : *Quod non oportet Christianos ad nuptias venientes ballare vel saltare, sed caste cœnare vel prandere, sicut decet Christianos.* Ballare in græco est βαλλίζειν, quod Zonaras interpretatur, concrepantibus cymbalis saltationem ad illorum sonitum accommodare. Fuit enim etiam olim in usu κρόταλον sive crepitaculum, quod manu retentum & digitis agitatam edebat strepitum, Croton, inquit Joannes Saresberiensis in *policrat. lib. 8. c. 12.* græcè pulsus dicitur, & inde cymbala sic dicuntur, vel musisum notat instrumentum, quod in sono vocem ciconia imitatur, nam ipsa apud Ægyptios crotalus appellatus. Et sic etiam Suidas interpretatur τὸ βαλλίζειν, quod significet cymbala pulsare & ad eorum sonum saltare. Christianos ergò neque βαλλίζειν decebat, neque ὀρχεῖσθαι, sed & indecorum videbatur ejusmodi saltationibus adesse saltationem

tem, & suâ præsentia eas adprobare. In passione S. Mariæ martyris refertur, quod, cum à Tertulli Uxore, cui serviebat, increpita esset, quod filii sui natalem multis solennitatibus & comessationibus atque tripudiis celebratum jejuniò quasi contaminasset, stante pede responderit: *Plus DEUS meretur, quàm filius tuus. Delectet illum turpis cantus, & saltatus obscænus & quicquid ad delicias parvorum diligens fingit cura nutricum. DEI verò non vanus & inanis est cultus, sed plenus felicitatis & gratia.*

IV. Quæ apud veteres tum Ecclesiæ Doctores, tum gentiles de saltationibus inveniuntur sententiæ, nolo hic congerere. Id certum est, plerisque ita visum esse, parum convenire eas viris gravibus, & in regimine quodam constitutis. Et celebris adeò hinc est sententia apud Ciceronem *orat. pro L. Muranâ* : *Nemo ferè saltat sobrius, nisi forte insanit.* Finge, inquit Franciscus Petrarca *de remed. utr. fort. dial. 24.* te choream ducere vel cernere, *neg. tibicinem audire, atq. ita stultas mulierculas & Viros mulierculis molliores in silentio circumferri, redire, ineptire, quid queso unquam absurdus, aut delirantius vidisti? Nunc motus inconditos, lyra sonus, aut tibia, hoc est, amentia una aliam regit. Nec tam ibi delectatio præsens est, quàm sperata delectationis auspiciis, Veneris præludium illud quidem sono stupidas ac misellas circumducere, atq. urgere, & stringere ac specie urbanitatis atterere, libera ibi manûs, liberi oculi, libera volans voces, pedum strepitus, & multorum cantus dissoni, & tubarum clangor, concursatio, & pulvis, & quæ sæpe ludis additur hostis pudicitia, & amica scelerum nox ipsa, &c.*

V. Plurimorum vox est, non improbari posse choreas, si inter personas honestas honestè agitentur. Sed enim cum negari nequeat, inter ludicras actiones referri eas debere, dubitari haud frustra poterit, utrum institui possit ab illis, quorum vita tota ad gravitatem composita esse debet, qualis est Clericorum omnium, & præcipuè Episcoporum. Quantamcunque enim subesse fingas honestatem, habet tamen ista pedum & totius corporis ad cytharam motio in Viro præstantis autoritatis nescio quid contemptibile & ab Ecclesiastica severitate alienum, adeò ut honestatis etiam colorem tum amittat actio, quæ moribus non æquè conformis est. *Sic videndum est in vita, inquit Cicero lib. 1. offic. ne fortè quid discrepet: vel multo etiam magis, quo major & melior actionum, quàm sonorum concentus est. Itaque ut in fidibus musicorum aures vel minima sentiunt: sic nos, si acres ac diligentes iudices esse volumus, animadversoresq. vitiorum, magna intelligemus sæpe ex parvis, ex oculorum obtutu, superciliorum aut remissione, aut contractione, ex mæstitia, ex hilaritate, ex risu, ex locutione, ex reticentia, ex contentione vocis, ex submissione, ex cæteris similibus facile iudicabimus, quid aptè eorum fiat, quid ab officio, naturaq. discrepet, &c.*